

„RODO – wiedza w pigułce”

Prawo do ochrony prywatności to jedno z podstawowych praw człowieka. Bardzo ważnym aspektem tego prawa jest ochrona danych osobowych. Koncepcja ta narodziła się w Europie w latach 70, kiedy zaczęto rozwijać nowe możliwości automatycznego przetwarzania informacji.

W polskim prawie zapis istnieje w Konstytucji RP od 1997r. Nastąpił wówczas gwałtowny rozwój technologii, a dane osobowe zaczęły być przetwarzane na masową skalę w celach komercyjnych (nazywa się je „ropą” lub „złotem”). Pojawiło się wtedy profilowanie ludzi i automatyczne podejmowanie decyzji.

W 2016 r. Parlament Europejski przyjął przepisy, które mają chronić prywatność Europejczyków.

Powołano też organ – UODO, którego Prezes rozpatruje skargi obywateli, opiniuje akty prawne, prowadzi akcje edukacyjne oraz nakłada kary za naruszenie prawa.

RODO – Rozporządzenie o Ochronie Danych Osobowych zostało wprowadzone po to, aby zapewnić ludziom ochronę danych poprzez dostarczenie narzędzi prawnych takich jak: wnioski, zgody, pozwy, skargi i inne, dających możliwość do upominania się o nią.

Najważniejszym celem w zakresie tego tematu jest uwrażliwienie wychowanków, aby świadomie dzielili się informacjami o sobie, a administratorzy nie wykorzystywali danych poza wiedzą i kontrolą ich właścicieli.

Codziennie korzystamy z różnych usług internetowych – poczty elektronicznej, mediów społecznościowych, portali informacyjnych, które wydaje nam się, że są bezpłatne. Jednak na tych pozornie darmowych usługach wyrosło kilka gigantycznych fortun. My po prostu płacimy za te usługi informacjami o sobie – na jakie strony wchodzimy, jak reagujemy na konkretny rodzaj treści, jakie mamy zainteresowania, itp.. Śledzenie każdego kliknięcia szufladkuje ludzi i manipuluje wyborami. Takie zbieranie i analizowanie pozornie nieistotnych informacji jest zagrożeniem szczególnie dla dzieci, które są bardziej podatne na reklamę. Można zatem dostosowywać reklamy do pojedynczych zainteresowań, a nawet manipulować ich nastrojem.

Dane osobowe to wszelkie informacje dotyczące konkretnej osoby. Nie mamy do czynienia z danymi osobowymi, gdy informacja dotyczy instytucji lub grupy osób. To, czy informacja jest daną osobową zależy od kontekstu, np. tablica rejestracyjna jest daną osobową dla policji, ale nie jest ...dla innego kierowcy.

Szczególnie chronione są dane wrażliwe, np. dotyczące stanu zdrowia, pochodzenia, poglądów politycznych czy karalności.

RODO w szkole

Prawo oświatowe reguluje działania szkół niezbędne do realizacji celów ustawowych na które rodzice i pełnoletni uczniowie nie muszą wyrażać dodatkowych zgód, np. prowadzenie dziennika elektronicznego czy organizacja wycieczek szkolnych.

Jeśli działań nie reguluje podstawa prawna potrzebna jest zgoda.

Zgoda na przetwarzanie danych osobowych powinna dotyczyć konkretnego celu, np. zgoda na udział w konkretnym konkursie. Nie można jej wykorzystać do kolejnej edycji tego samego konkursu.

Publikacja wizerunku, w tym wytworów uczniów

Prawo oświatowe pozwala wyróżniać uczniów za ich osiągnięcia i wystawiać podpisane ich nazwiskiem prace bez zgody ucznia czy rodzica. Można jednak odstąpić od tej zasady, jeśli zagrożone jest dobro dziecka. Wtedy warto posłużyć się pseudonimem. Takich pseudonimów używali kiedyś: Bolesław Prus – ze skromności podpisywał swoje utwory – Aleksander Głowacki, Maria Konopnicka – Ko-mar.

Indywidualny wizerunek osoby np. w galerii zdjęć musi mieć stosowną zgodę. Są jednak wyjątki od tej zasady, np. gdy osoba jest częścią całości – zdjęcie grupowe klasy lub osoba wykonuje funkcję publiczną – urzędniczka na poczcie.

Chcesz być bezpieczny w Internecie i chronić swoją prywatność przestrzegaj podstawowych zasad:

- Zanim skorzystasz z usługi, która wymaga podania Twoich danych, zapoznaj się z regulaminem, jak te informacje zostaną wykorzystane.
- Nie zawsze wyrażaj zgodę na przetwarzanie danych osobowych, nie musisz zgadzać się na wszystko.
- Jeśli korzystasz z wybranej usługi, np. zamawiasz coś przez Internet, musisz podać adres zamieszkania lub adres mailowy, ale nie musisz zgadzać się na wysyłanie ofert reklamowych lub przekazywanie danych innym firmom.
- Jeśli ktoś żąda od ciebie zbyt szerokiego zakresu danych, zrezygnuj z danej usługi.

Co zrobić, gdy ktoś przetwarza dane, chociaż nie ma do tego prawa?

- Możesz złożyć skargę do Prezesa UODO.
- Jeśli odniosłeś szkodę majątkową lub psychiczną możesz zażądać odszkodowania w sądzie cywilnym.
- Jeśli sprawa jest poważniejsza (ktoś ci grozi), zgłoś na policję.

Ula Degucis